YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

17 päivänä heinäkuuta 2008 *

Asiassa C-226/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Finanzgericht Düsseldorf (Saksa) on esittänyt 27.4.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.5.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Flughafen Köln/Bonn GmbH

vastaan

Hauptzollamt Köln,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari) ja A. Arabadjiev,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.4.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Flughafen Köln/Bonn GmbH, edustajinaan Rechtsanwalt D. Schiebold ja Rechtsanwalt A. Richter,

– Hauptzollamt Köln, edustajinaan Oberregierungsrat O. Meyer ja K. Deutschmann,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Albenzio,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään W. Mölls,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27.10.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY (EUVL L 283, s. 51) 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Flughafen Köln/Bonn GmbH ja Hauptzollamt Köln (Kölnin alueen tulliviranomainen) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu kieltäytyi palauttamasta ensin mainitun vuodelta 2004 maksamaa veroa sähkön tuottamiseen käytetystä dieselöljystä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 2003/96 ensimmäisestä kuudenteen perustelukappale kuuluvat seuraavasti:

”(1) Kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/81/ETY [(EYVL L 316, s. 12), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1994 annetulla neuvoston direktiivillä 94/74/EY (EYVL L 365, s. 46),] sekä kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/82/ETY [(EYVL L 316, s. 19), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 94/74,] soveltamisala rajoittuu kivennäisöljyihin.

(2) Sellaisten yhteisön säännösten puuttuminen, joiden mukaisesti sähköön ja muihin energiatuotteisiin kuin kivennäisöljyihin sovelletaan vähimmäisverokantaa, voi haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

(3) Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja yhteisön muiden politiikkojen tavoitteiden toteutuminen edellyttävät, että useimpien energiatuotteiden osalta, sähkö, maakaasu ja hiili mukaan luettuina, vahvistetaan verotuksen vähimmäistasot yhteisön tasolla.

(4) Merkittävät erot jäsenvaltioiden energiaverotuksen osalta soveltamien kansallisten verotasojen välillä voivat osoittautua haitallisiksi sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle.

(5) Kansallisissa verotasoissa nykyisin esiintyviä eroja voidaan tasoittaa vahvistamalla asianmukaiset yhteisön vähimmäisverotasot.

(6) [EY:n] perustamissopimuksen 6 artiklan mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön muiden politiikkojen määrittelyyn ja toteuttamiseen."

4 Direktiivin 2003/96 1 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on kannettava energiatuotteista ja sähköstä veroa tämän direktiivin mukaisesti.

5 Mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, luettuna yhdessä saman artiklan 5 kohdan kanssa, säädetään, että siinä ilmaisulla "energiatuotteet" tarkoitetaan "tuotteita, jotka kuuluvat CN-koodeihin 2701, 2702 ja 2704–2715", sellaisina kuin nämä koodit ovat tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta 6.8.2001 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2031/2001 (EYVL L 279, s. 1), erityisesti dieselöljyä, joka kuuluu yhdistetyn nimikkeistön nimikkeeseen 2710.

6 Direktiivin 2003/96 4 artiklan 1 kohdan mukaan "verotasot, joita jäsenvaltioiden on sovellettava 2 artiklassa tarkoitettuihin energiatuotteisiin ja sähköön, eivät saa olla tässä direktiivissä säädettyjä vähimmäisverotasoja alempia".

7 Direktiivin 2003/96 7–10 artiklassa säädetään, että moottoripolttoaineisiin, lämmityspolttoaineisiin sekä sähköön sovellettavat vähimmäisverotasot vahvistetaan 1.1.2004 lähtien tämän saman direktiivin liitteen I mukaisesti.

8 Direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sen lisäksi, mitä [valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25.2.1992 annetussa neuvoston] direktiivissä 92/12/ETY [(EYVL L 76, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.2000 annetulla neuvoston direktiivillä 2000/47/EY (EYVL L 193, s. 73),] säädetään veronalaisten tuotteiden vapauttamisesta verosta tiettyjen käyttötarkoitusten perusteella ja sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista, jäsenvaltioiden on vapautettava verosta jäljempänä luetellut tuotteet edellytyksin, jotka jäsenvaltioiden on vahvistettava verovapautuksien oikean ja selkeän soveltamisen varmistamiseksi ja veropetosten, veron kiertämisen tai muiden väärinkäytösten estämiseksi:

a) energiatuotteet ja sähkö, joita käytetään sähkön tuottamiseen, sekä sähkö, jota käytetään sähköntuotantokyvyn säilyttämiseen. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ympäristöpoliittisista syistä määrätä näille tuotteille veroja ilman, että niiden tarvitsee noudattaa tässä direktiivissä vahvistettuja vähimmäisverotasoja. Tällöin näiden tuotteiden verotusta ei oteta huomioon 10 artiklassa tarkoitetun vähimmäistason noudattamista laskettaessa.”

9 Direktiivin 2003/96 21 artiklan 5 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Yksikköä, joka tuottaa sähköä omaan käyttöönsä, pidetään jakelijana. Poiketen siitä, mitä 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat myöntää tällaisille pienille sähköntuottajille verovapautuksen edellyttäen, että ne verottavat kyseisen sähkön tuottamiseen käytettyjä energiatuotteita.”

10 Direktiivin 2003/96 28 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Niiden on sovellettava näitä säännöksiä 1 päivästä tammikuuta 2004 lukuun ottamatta 16 artiklassa ja 18 artiklan 1 kohdassa olevia säännöksiä, joita jäsenvaltiot voivat soveltaa 1 päivästä tammikuuta 2003.

3. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.”

11 Mainitun direktiivin 30 artikla kuuluu seuraavasti:

”Poiketen siitä, mitä 28 artiklan 2 kohdassa säädetään, direktiivit 92/81/ETY ja 92/82/ETY kumotaan 31 päivästä joulukuuta 2003.”

Kansallinen säännöstö

12 21.12.1992 annetussa Saksan kivennäisöljyverolaissa (Mineralölsteuergesetz; BGBl. 1992 I, s. 2185; jäljempänä kivennäisöljyverolaki), sellaisena kuin se oli pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, säädettiin muun muassa seuraavaa:

”1 § Määritelmät

1. Kivennäisöljystä kannetaan veroalueella kivennäisöljyveroa – –

2. Tässä laissa tarkoitettuja kivennäisöljyjä ovat

– –

4) yhdistetyn nimikkeistön nimikkeeseen 2710 kuuluvat tavarat,

2 § Yleiset verokannat, määritelmät

1. Veron määrä on

– –

4. yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeeseen 2710 00 69 kuuluvalle 1 000 litralle dieselöljyä,

a) jonka rikkipitoisuus on yli 10 mg/kg, 485,70 euroa,

b) jonka rikkipitoisuus on enintään 10 mg/kg, 470,40 euroa – –”

13 24.3.1999 annetun sähköverolain (Stromsteuergesetz; BGBl. 1999 I, s. 378), sellaisena kuin se oli voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettiin, että sähkö, joka on tuotettu laitoksissa, joiden sähköinen nimellisteho on enintään kaksi megawattia, vapautettiin tiettyjen edellytysten täyttyessä tästä verosta.

14 15.7.2006 annetulla energiaverolailla (Energiesteuergesetz; BGBl. 2006 I, s. 1534; jäljempänä energiaverolaki), joka tuli voimaan 1.8.2006, kumottiin tästä päivästä lähtien kivennäisöljyverolaki, ja siinä viitattiin nimenomaisesti direktiiviin 2003/96. Se sisältää erityisesti seuraavat säännökset:

”*1 § Veroalue, energiatuotteet*

1. Energiatuotteista kannetaan veroalueella energiaveroa – –

2. Tässä laissa tarkoitettuja energiatuotteita ovat

– –

2) yhdistetyn nimikkeistön nimikkeisiin – – 2704–2715 kuuluvat tavarat

– –

2 § Veron suuruus

1. Veron määrä on

– –

4) yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeisiin 2710 19 41–2710 19 49 kuuluvalle 1 000 litralle dieselöljyä,

a) jonka rikkipitoisuus on yli 10 mg/kg, 485,70 euroa,

b) jonka rikkipitoisuus on enintään 10 mg/kg, 470,40 euroa

– –

3. Edellä 1 ja 2 momentista poiketen veron määrä on

1) yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeisiin 2710 19 41–2710 19 49 kuuluvalle asianmukaisesti merkitylle 1 000 litralle dieselöljyä,

a) jonka rikkipitoisuus on yli 50 mg/kg,

31.12.2008 asti 61,35 euroa,

1.1.2009 lähtien 76,35 euroa,

b) jonka rikkipitoisuus on enintään 50 mg/kg, 61,35 euroa,

– –

kun niitä käytetään lämmityspolttoaineena taikka kaasuturbiinien ja polttomoottorien käyttämiseen 3 §:n ja 3 a §:n mukaisissa etuusjärjestelmään kuuluvissa laitoksissa tai kun niitä toimitetaan tällaiseen käyttöön – –

3 § Etuusjärjestelmään kuuluvat laitokset

1. Etuusjärjestelmään kuuluvia laitoksia ovat kiinteät laitokset,

   1) joiden mekaanista energiaa käytetään yksinomaan sähkön tuottamiseen

– –

53 § Sähkön tuottamista ja lämmön ja sähkön yhteistuotantoa koskeva verohuojennus

1. Jollei jäljempänä 2 momentissa muuta säädetä, verohuojennus myönnetään hakemuksesta energiatuotteille, joita on todistettavasti – – verotettu ja joita on käytetty

   1) sähkön tuottamiseen kiinteissä laitoksissa

   – –

   Jos ensimmäisen virkkeen 1 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa laitoksessa tuotettua mekaanista energiaa käytetään sähkön tuottamisen lisäksi muihin tarkoituksiin, verohuojennus myönnetään vain energiatuotteiden sähkön tuottamiseen kohdistuvalle osalle.

2. Edellä 1 momentin ensimmäisen virkkeen 1 kohta koskee vain laitoksia, joiden sähköinen nimellisteho on enemmän kuin kaksi megawattia.

3. Huojennukseen oikeutettu on se, joka on käyttänyt energiatuotteita.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 Pääasian kantaja on Köln-Bonnin lentokentän (Saksa) toiminnanharjoittaja. Se käyttää lentokoneita varten tarvittavan sähkön toimittamiseen maasähköaggregaatteja. Se käytti tämän sähkön tuottamiseen kalenterivuonna 2004 yhteensä 585 642 litraa verollista dieselöljyä.

16 Kantaja teki 30.12.2005 Hauptzollamt Kölnille veronpalautushakemuksen direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla.

17 Tämä hakemus hylättiin 18.1.2006 sillä perusteella, että yhtäältä kivennäisöljyverolaissa ei säädetä verollisen dieselöljyn käyttämisestä sähkön tuottamiseen johtuvasta veronpalautuksesta ja että toisaalta direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdalla ei ole välitöntä oikeusvaikutusta.

18 Tuloksettoman hallinnollisen muutoksenhakumenettelyn jälkeen pääasian kantaja nosti Finanzgericht Düsseldorfissa kanteen.

19 Tämä tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään, että yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt asiassa C-346/97, Braathens, 10.6.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. I-3419, 29–31 kohta), että direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan b alakohdalla on välitön oikeusvaikutus. Mainitun 8 artiklan 1 kohdan johdantokappaleen sanamuoto vastasi direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan johdantokappaleen sanamuotoa. Lisäksi direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettiin direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisen virkkeen tavoin selvästä ja täsmällisestä vapautusvelvoitteesta.

20 Mainittu tuomioistuin kysyy kuitenkin, kyseenalaistaako kyseisen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ehdottomuutta ja täsmällisyyttä se, että tämän säännöksen toisen virkkeen mukaan jäsenvaltiot voivat ”ympäristöpoliittisista syistä” määrätä energiatuotteille veroja. Tältä osin tämä tuomioistuin huomauttaa, että vaikka nämä syyt, joita ei ole määritelty direktiivillä 2003/96, näyttävät antavan kansalliselle lainsäätäjälle harkintavaltaa niiden energiatuotteiden osalta, joita se päättää verottaa tai olla verottamatta, on aivan mahdollista todeta, onko tämä lainsäätäjä käyttänyt sille mainitussa 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa annettua toimivaltaa vai ei. Niissä laeissa, joilla on tämän jälkeen muutettu kivennäisöljyverolakia, ja niihin liittyvissä valmistelutöissä mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että kansallinen lainsäätäjä olisi halunnut ympäristöpoliittisista syistä jatkaa sähkön tuottamiseen käytetyn dieselöljyn verottamista. Kansallinen lainsäätäjä on tältä osin pysynyt yksinkertaisesti passiivisena, eikä se ole pannut direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa täytäntöön säädetyssä määräajassa. Tämä täytäntöönpano on toteutettu vasta 1.8.2006 voimaan tulleen energiaverolain antamisen yhteydessä.

21 Tässä tilanteessa Finanzgericht Düsseldorf on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [direktiivin 2003/96] 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava niin, että yritys, joka on käyttänyt yhdistetyn nimikkeistön nimikkeeseen 2710 kuuluvaa verollista dieselöljyä sähkön tuottamiseen ja tehnyt veronpalautushakemuksen, voi vedota suoraan tähän säännökseen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, onko direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdalla välitön oikeusvaikutus siltä osin kuin siinä säädetään sähkön tuottamiseen käytettyjen energiatuotteiden vapauttamisesta tällä direktiivillä säädetystä verotuksesta niin, että yksityinen oikeussubjekti voi vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa nyt esillä olevan kaltaisissa oikeusriidoissa, joissa yksityisen oikeussubjektin vastapuolena ovat kansalliset tulliviranomaiset, saadakseen estettyä sellaisen kansallisen säännöksen soveltamisen, joka on ristiriidassa tämän säännöksen kanssa.

23 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan aina, kun direktiivin säännökset ovat sisältönsä osalta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat kansallisissa tuomioistuimissa vedota niihin jäsenvaltiota vastaan, jos jäsenvaltio ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeusjärjestystä määräajassa tai jos direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä virheellisesti (ks. mm. yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok. 1991, s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467, 11 kohta; asia C-62/00, Marks & Spencer, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6325, 25 kohta ja yhdistetyt asiat C-397/01–C-403/01, Pfeiffer ym., tuomio 5.10.2004, Kok. 2004, s. I-8835, 103 kohta).

24 On selvää, että Saksan liittotasavalta ei ollut toteuttanut erityisiä kansallisia toimenpiteitä pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan eli direktiivin 2003/96 28 artiklan 1 kohdassa sen täytäntöön panemiseksi vahvistetun määräajan päätyttyä eli 31.12.2003 mennessä saattaakseen tämän direktiivin osaksi Saksan oikeutta. Tällaiset täytäntöönpanotoimenpiteet on toteutettu vasta myöhemmin energiaverolailla, joka tuli voimaan 1.8.2006.

25 On myös selvää, että Saksan liittotasavalta ei ollut tosiseikkojen tapahtuma-aikaan käyttänyt direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisessa virkkeessä säädettyä mahdollisuutta, jonka avulla se olisi tämän säännöksen ensimmäisessä virkkeessä vahvistetusta vapautusjärjestelmästä poiketen voinut ottaa käyttöön dieselöljyn kaltaisten sähkön tuottamiseen käytettyjen energiatuotteiden verotusjärjestelmän ”ympäristöpoliittisista syistä”. On kiistatonta, että tässä jäsenvaltiossa

tuolloin voimassa ollutta verotusjärjestelmää ei ollut perusteltu tällaisilla syillä, vaan siellä oli ainoastaan saatettu osaksi kansallista oikeutta direktiiveillä 92/81 ja 92/82 aikaisemmin säännelty kivennäisöljyn verotusjärjestelmä.

26 Italian tasavalta väitti kuitenkin istunnossa, että direktiivin 2003/96 28 artiklan 1 kohdassa säädettyä määräaikaa täytäntöönpanolle ei sovelleta säännöksiin, jotka mainitun direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisen virkkeen tavoin antavat jäsenvaltioille valintamahdollisuuden.

27 Tätä väitettä ei kuitenkaan voida hyväksyä. Direktiivin 2003/96 28 artiklan 1 kohdassa säädetään täysin yksiselitteisesti, että jäsenvaltioiden on toteutettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät kansalliset toimenpiteet viimeistään 31.12.2003, tekemättä mitään eroa sen säännösten mukaan. Lisäksi joka tapauksessa on selvää, että direktiivin 2003/96 säännösten saattamiseksi osaksi Saksan oikeutta annetulla ja 1.8.2006 voimaan tulleella energiaverolailla ei ole käytetty mainitun direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisessa virkkeessä säädettyä mahdollisuutta, joten kysymyksellä, joka koskee jäsenvaltioille tämän viimeksi mainitun säännöksen täytäntöön panemiseksi annetun määräajan pituutta, ei ole mitään vaikutusta niihin vastauksiin, jotka on annettava ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle.

28 Näin ollen on tutkittava, onko direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohta pääasian kantajan ja Euroopan yhteisöjen komission väittämällä tavalla sisällöltään yhtäältä riittävän täsmällinen ja toisaalta ehdoton niin, että yksityinen oikeussubjekti voi vedota siihen suoraan kyseessä olevan jäsenvaltion viranomaisia vastaan sen ajanjakson osalta, jonka aikana tämä jäsenvaltio on mainitun direktiivin 28 artiklan 1 kohdassa säädetyn määräajan päätyttyä jättänyt saattamatta tämän direktiivin osaksi kansallista oikeutta.

29 Ensimmäisestä edellytyksestä on todettava, että direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohta, jossa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus olla kantamatta tämän

direktiivin mukaista veroa energiatuotteista, joita käytetään sähkön tuottamiseen, on riittävän täsmällinen, koska siinä määritellään selvästi vapautuksen alaan kuuluvat tuotteet (ks. analogisesti asia 8/81, Becker, tuomio 19.1.1982, Kok. 1982, s. 53, Kok. Ep. VI, s. 295, 27 kohta ja em. asia Braathens, tuomion 31 kohta).

30 Toisen edellytyksen osalta oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että direktiivin säännös antaa jäsenvaltioille valinnanvapauden, ei välttämättä sulje pois sitä, että yksityisille näin myönnettyjen oikeuksien sisältö voitaisiin määrittää riittävän täsmällisesti pelkästään direktiivin säännösten perusteella (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Francovich ym., tuomion 17 kohta ja yhdistetyt asiat C-253/96–C-258/96, Kampelmann ym., tuomio 4.12.1997, Kok. 1997, s. I-6907, 39 kohta).

31 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee siten, että vapautusvelvollisuuden ehdottomuutta ei mitenkään voi horjuttaa jäsenvaltioille direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan johdantokappaleen kaltaisella sanamuodolla jätetty harkintavalta; tämän sanamuodon mukaan jäsenvaltiot myöntävät vapautukset ”edellytyksin, jotka jäsenvaltioiden on vahvistettava verovapautuksien oikean ja selkeän soveltamisen varmistamiseksi ja veropetosten, veron kiertämisen tai muiden väärinkäytösten estämiseksi”. Jäsenvaltio ei voi evätä verovelvolliselta direktiivissä mainittua vapautusta sillä perusteella, ettei jäsenvaltiossa ole annettu säännöksiä tämän vapautuksen soveltamisen helpottamiseksi, mikäli verovelvollinen pystyy osoittamaan vapautuksen myöntämiselle asetettujen edellytysten tosiasiallisesti täyttyvän oman verotuksellisen tilanteensa kohdalla (ks. analogisesti em. asia Becker, tuomion 33 kohta; em. asia Braathens, tuomion 31 kohta; asia C-141/00, Kügler, tuomio 10.9.2002, Kok. 2002, s. I-6833, 52 kohta; asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-12911, 79 kohta ja yhdistetyt asiat C-453/02 ja C-462/02, Linneweber ja Akritidis, tuomio 17.2.2005, Kok. 2005, s. I-1131, 34 kohta).

32 Toisin kuin pääasian vastaaja ja Italian hallitus väittävät, jäsenvaltioille direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisessa virkkeessä annettu mahdollisuus verottaa kyseessä olevia tuotteita ympäristöpoliittisista syistä ei voi horjuttaa tätä päätelmää. Tämä vapautussäännön rajoittaminen on ainoastaan mahdollisuus, ja jäsenvaltio, joka ei ole käyttänyt tätä mahdollisuutta, ei voi vedota omaan toimimatta jättämiseensä evätäkseen verovelvolliselta vapautuksen, johon tällä direktiivin

2003/96 mukaan on oikeus (ks. analogisesti em. asia Kügler, tuomion 59 ja 60 kohta ja em. yhdistetyt asiat Linneweber ja Akritidis, tuomion 35 kohta).

33 Tästä seuraa, että direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetty velvollisuus vapauttaa mainitussa direktiivissä säädetystä verosta sähkön tuottamiseen tarkoitetut energiatuotteet on riittävän täsmällinen ja ehdoton, jotta yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa riitauttaakseen sen kanssa ristiriidassa olevan kansallisen lainsäädännön.

34 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että oikeus saada takaisin verot ja maksut, jotka jäsenvaltiossa on kannettu yhteisön oikeuden säännösten vastaisesti, johtuu niistä oikeuksista ja täydentää niitä oikeuksia, jotka yksityisille oikeussubjekteille on annettu yhteisön oikeussäännöillä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut (ks. mm. asia C-343/96, Dilexport, tuomio 9.2.1999, Kok. 1999, s. I-579, 23 kohta; yhdistetyt asiat C-397/98 ja C-410/98, Metallgesellschaft ym., tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1727, 84 kohta ja em. asia Marks & Spencer, tuomion 30 kohta).

35 On vielä todettava, että pääasian asianosaiset selittivät istunnossa vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen tätä koskevaan kysymykseen, että pääasian kantajan tuottamaan sähköön sovellettiin riidanalaisten tosiseikkojen tapahtuma-aikaan 24.3.1999 annetun sähköverolain 9 §:n 1 momentin 3 kohtaa, sellaisena kuin tämä laki oli kyseisenä aikana, ja kyseisessä säännöksessä säädettiin lähtökohtaisesti sellaisten yksiköiden tuottaman sähkön verovapaudesta, joiden laitokset eivät ylitä tiettyä sähköistä nimellistehoa.

36 Nämä tiedot huomioon ottaen komissio ja pääasian vastaaja ovat näin ollen väittäneet tässä samassa istunnossa, että direktiivin 2003/96 kanssa olisi ristiriidassa se, että pääasian kantajan sähkön tuottamiseen käyttämät energiatuotteet vapautettaisiin verosta, koska tuotettu sähkö on myös itse vapautettu verosta. Direktiivin 2003/96 21 artiklan 5 kohdan kolmannen alakohdan nojalla poiketen siitä, mitä tämän direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat myöntää pienille sähköntuottajille verovapautuksen edellyttäen, että ne verottavat kyseisen sähkön tuottamiseen käytettyjä energiatuotteita. Pääasian kantaja on

kuitenkin väittänyt tältä osin, että direktiivin täytäntöön panemiseksi vuoden 2006 aikana annetuilla säännöksillä on juuri otettu käyttöön erityinen verokanta, joka on merkittävästi pienempi kuin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan sovellettu yleinen verokanta.

37 Tältä osin on todettava, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta ainoastaan direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta ja että edellä mainitut tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka on ensimmäisen kerran tuotu esiin ja joista on ensimmäisen kerran keskusteltu yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa, eivät sisälly ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevaan päätökseen eivätkä osapuolten esittämiin kirjallisiin huomautuksiin, ja pääasian asianosaiset ovat vahvistaneet vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, että oikeusriidan tätä puolta ei missään vaiheessa ole käsitelty pääasian oikeudenkäynnissä.

38 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo tätä kohtaa koskevien täsmällisempien ja yksityiskohtaisempien tietojen puuttuessa, ettei sille toimitetusta asiakirja-aineistosta näin ollen ilmene riittävän ilmeisesti, että nämä eri seikat voisivat olla merkityksellisiä pääasian oikeusriidan ratkaisemiseksi ja näin ollen hyödyllisiä ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle, joka asian lopullisesti ratkaisevana tuomioistuimena voi paremmin arvioida niiden kysymysten merkityksellisyyttä, jotka se on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle, sen käsiteltävänä olevan asian erityispiirteet huomioon ottaen.

39 Esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 2003/96 14 artiklan 1 kohdan a alakohdalla, jossa säädetään sähkön tuottamiseen käytettyjen energiatuotteiden vapauttamisesta tässä direktiivissä säädetystä verosta, on sellainen välitön oikeusvaikutus, että yksityinen oikeussubjekti voi vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa – sen ajanjakson osalta, jona kyseessä oleva jäsenvaltio oli laiminlyönyt tämän direktiivin saattamisen osaksi kansallista oikeuttaan säädetyssä määräajassa – pääasian kaltaisessa oikeusriidassa, jossa yksityisen oikeussubjektin vastapuolena ovat tämän valtion tulliviranomaiset, estääkseen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen, joka olisi ristiriidassa tämän säännöksen kanssa, ja näin ollen saadakseen palautuksen sen vastaisesti kannetusta verosta.

Oikeudenkäyntikulut

40 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27.10.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY 14 artiklan 1 kohdan a alakohdalla, jossa säädetään sähkön tuottamiseen käytettyjen energiatuotteiden vapauttamisesta tässä direktiivissä säädetystä verosta, on sellainen välitön oikeusvaikutus, että yksityinen oikeussubjekti voi vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa – sen ajanjakson osalta, jona kyseessä oleva jäsenvaltio oli laiminlyönyt tämän direktiivin saattamisen osaksi kansallista oikeuttaan säädetyssä määräajassa – pääasian kaltaisessa oikeusriidassa, jossa yksityisen oikeussubjektin vastapuolena ovat tämän valtion tulliviranomaiset, estääkseen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen, joka olisi ristiriidassa tämän säännöksen kanssa, ja näin ollen saadakseen palautuksen sen vastaisesti kannetusta verosta.

Allekirjoitukset